Baggrundsnotat til Finanspolitisk holdbarhed

Dansk Økonomi, forår 2018

De Økonomiske Råd
Formandskabet

De Økonomiske Råd

d. 25.05.2018

Baggrundsnotat til kapitlet "Finanspolitisk holdbarhed"

I dette notat beskrives mere detaljeret de beregninger i kapitlet "Finanspolitisk holdbarhed" i *Dansk Økonomi, forår 2018,* der belyser betydningen af en række forskelle i forudsætningerne mellem regeringens og De Økonomiske Råds langsigtede fremskrivninger og holdbarhedsberegninger, samt forudsætningerne bag beregningerne om straksbeskatning af pensionsopsparingen.

1 Forskelle mellem De Økonomiske Råds og regeringens langsigtede fremskrivning

Såvel De Økonomiske Råd som regeringen laver mindst en gang årligt en opdateret langsigtet fremskrivning. De Økonomiske Råds fremskrivning er udarbejdet ved hjælp af den anvendte generelle ligevægtsmodel DREAM; indtil 2025 er de centrale makroøkonomiske variable og poster på den offentlige saldo dog hentet fra DØRs mellemfristede fremskrivning, foretaget ved hjælp af den makroøkonometriske konjunkturmodel SMEC. Regeringens langsigtede fremskrivning i *Danmarks Konvergensprogram 2018* (KP18) er foretaget ved hjælp af ADAM. Der er alene dermed en række modelmæssige forudsætninger til forskel på de to fremskrivninger. Dertil kommer en lang række konkrete forskelle i de eksogene antagelser der indlægges i begge fremskrivninger. På trods af de mange forskelle i detaljerne har DØRs og regeringens vurdering af den finanspolitiske holdbarhed ligget relativt tæt op ad hinanden de sidste mange år, jf. tabel III.7 i *Dansk Økonomi, efterår 2016*. I foråret 2018 udgør forskellen 0,3 pct. af BNP. Samtidig er der traditionelt en vis forskel på saldoudviklingen i de to fremskrivninger. Overordnet er De Økonomiske Råds saldo mere positiv end regeringens indtil omkring 2070, hvorefter den i resten af fremskrivningen er mere negativ, jf. figur II.10 i *Dansk Økonomi, forår 2018*. Forskellen er dog mindre i dette års fremskrivninger end tidligere. I den tilsvarende sammenligning i foråret 2017 oversteg saldoen som andel af BNP i DØR-fremskrivningen regeringens saldo med et helt pct.point i 2040 (for den primære saldo udgjorde forskellen 0,4 pct.point). I fremskrivningerne sammenlignet i dette notat er forskellen 0,3 pct. af BNP for saldoens vedkommende og -0,1 pct. af BNP, hvad den primære saldo angår.

I det følgende gennemgås en række forløb foretaget ved hjælp af DREAM hvor forudsætningerne i DØRs fremskrivning på en række felter gradvis er blevet ændret til at minde mere om de antagelser som regeringen anvender i sin langfristede fremskrivning. Som følge af forskellige modelforudsætninger mv. vil virkningerne på HBI og saldo af at ændre på en given antagelse ikke nødvendigvis være den samme i de to modeller, som det f.eks. må formodes at være tilfældet ved det nedenstående punkt 8. Ligeledes er virkningen af hver af de enkelte ændringer i nogen grad afhængig af rækkefølgen hvori ændringerne er foretaget.

Antagelse	**HBI**	**Årligt beløb (mia. kr.)**	**Primær saldo i 2040**	**Saldo i 2040**
1. DØR maj 2018	0,9	22	-0,2	-0,3
2. Ændret fremskrivning til 2025	+0,1	+2	+0,1	+0,0
3. Intet nominalprincip for punktafgifter	+0,4	+9	+0,2	+0,3
4. Sund aldring i tre år (ikke seks)	-0,2	-5	-0,1	-0,1
5. Ændret kollektivt off. forbrug	+0,2	+4	+0,0	-0,1
6. Energiafgiftsprovenu-fald[a)]	-0,1	-3	-0,0	-0,0
7. Ændret privat forbrugsandel	-0,1	-3	-0,0	+0,0
8. Ændrede offentlige investeringer	+0,0	+1	+0,3	+0,5
9. Ændret slutår	+0,1	+3	-	-
10. Forrentning kontra kursgevinster	-	-	0,0	-0,4
11. Øvrige forskelle	-0,1	-2	-0,4	-0,5
12. Danmarks Konvergens-program 2018	1,2	26	-0,1	-0,6

Anmærkning: Tal i punkt 1 og 12 angiver niveauer, mens tal i punkt 2-11 angiver ændringer i forhold til det foregående punkt. Holdbarhedsindikator (HBI), primær saldo og saldo er målt som pct. af BNP, mens HBI målt som årligt beløb er beregnet i forhold til et strukturelt BNP-niveau i 2018 på 2.225 mia. kr.

Dekomponeringen følger i høj grad de tilsvarende øvelser i de to foregående holdbarhedskapitler i henholdsvis *Dansk Økonomi, efterår 2016* og *Dansk Økonomi, forår 2017* (og de tilhørende dokumentationsnotater på DØRs hjemmeside). Fortegn og størrelsesorden er også med nogle få undtagelser i tråd med 2017-sammenligningen. Den største ændring i forhold til denne angår tabellens punkt 2, hvor både HBI- og saldobetydningen er markant anderledes end sidste år. Punkt 9 er en nyskabelse der ikke tidligere er indgået i sammenligningen.

Ændret fremskrivning til 2025 (forløb 2)

DØRs mellemfristede fremskrivning ligger meget på linje med regeringens hvad de offentlige finanser i 2025 angår. Saldoen har således et overskud på 0,1 pct. af BNP og den primære offentlige saldo et overskud på 0,4 pct. af BNP i dette år mod henholdsvis 0,0 og 0,3 pct. i regeringsforløbet. I forhold til situationen for et år siden er dette en væsentlig ændring da DØRs mellemfristede fremskrivning tidligere har udvist et betydelig mere positivt forløb for den offentlige saldo end regeringens. En væsentlig årsag til indsnævringen er en ny metode til beregning af rentefradraget for skatteindtægterne i DØRs fremskrivning som har ført til lavere offentlige indtægter. En nærmere sammenligning mellem DØRs og regeringens 2025-saldo kan ses i *Baggrundsnotat til offentlige finanser, Dansk Økonomi, forår 2018* på www.dørs.dk.

Man kan undersøge den isolerede effekt af forskellige forudsætninger på det mellemfristede sigt ved i DØRs langsigtede fremskrivning at erstatte de makroøkonomiske og offentlige saldo-forudsætninger fra DØRs eget mellemfristede forløb frem til 2025 med mellemfristede data fra regeringsfremskrivningen. Kort fortalt vil udviklingen frem til 2025 i så fald i alt væsentligt blive identisk med regeringens forudsætninger mens antagelserne fra 2025 og frem bygger på DØRs almindelige beregningsforudsætninger for det lange sigt. Resultatet heraf (forløb 2) fremgår af punkt 2 i tabellen. I dette alternative forløb forbedres HBI med 0,1 pct. af BNP mens 2040-saldoen er upåvirket. At HBI i dette forløb fortsat er lavere end regeringens, demonstrerer at regeringens samlede beregningsforudsætninger efter 2025 er mere positive end DØRs forudsætninger.

Intet nominalprincip for punktafgifter (forløb 3)

I DØRs lange fremskrivning forudsættes et fald i afgiftsprovenuet fra punktafgifter mv. (eksklusive energiafgifter) idet de udhules i takt med inflationen som følge af, at nominalprincippet indregnes indtil 2100. Dette opfattes som den mest retvisende fortolkning af en videreførelse af princippet "gældende/uændret politik", som en holdbarhedsberegning bør afspejle. Regeringen indregner i modsætning hertil ikke nogen virkninger af nominalprincippet efter 2025. I forløb 3 vises derfor virkningen af at fjerne nominalprincippet for disse afgifter. Det forbedrer HBI med 0,4 pct. af BNP.

Sund aldring (forløb 4)

Såvel DØR som regeringen indregner i deres fremskrivninger en besparelse på de offentlige sundhedsudgifter som følge af såkaldt "sund aldring" – det fænomen at når levetiden stiger, bliver de gennemsnitlige årlige sundhedsudgifter pr. person i en given alder lavere for især de ældste befolkningsgrupper. En væsentlig årsag er at mange sundhedsudgifter er såkaldte terminaludgifter som bliver afholdt i forbindelse med den sygdom der ofte går forud for et dødsfald. Disse udgifter udskydes for den enkelte når levealderen stiger.

Udover at teknikken i beregningen af betydningen af sund aldring er forskellig i de to opgørelser, har regeringen også et mere konservativt skøn for betydningen end DØR. DØR indregner en effekt for de sidste seks leveår før døden; det sker på baggrund af empiriske beregninger i *Dansk Økonomi, efterår 2009*, der påviste en sådan effekt på sundhedsudgifterne for en person op til seks år før døden. Datamaterialet i den pågældende undersøgelse gjorde det ikke muligt at undersøge betydningen af en endnu længere årrække; andre indikationer tyder imidlertid på at der også er en effekt endnu længere tilbage, hvorfor den anvendte antagelse i sig selv ventes at undervurdere betydningen af sund aldring og dermed i nogen grad at overvurdere udviklingen i de demografisk betingede sundhedsudgifter, jf. *Dansk Økonomi, efterår 2009, s. 205*.

Regeringen indregner kun effekter af sund aldring i de sidste tre leveår inden døden. For at undersøge virkningen af forskelle i antagelserne på dette område anvender forløb 4 forudsætningerne i DREAM-gruppens eget grundforløb, der i stil med regeringen også opererer med effekter fra sund aldring i (kun) tre år inden døden[1]. Det medfører en forringelse af HBI på 0,2 pct. af BNP eller knap 5 mia. kr. at antage at afstanden til døden kun påvirker sundhedsproblemerne og dermed -udgifterne i de sidste tre år af livet.

Ændret kollektivt offentligt forbrug (forløb 5)

Det kollektive offentlige forbrug omfatter de dele af det offentlige forbrug der ikke kan henføres til serviceydelser der tildeles konkrete individer. Det gælder funktioner som politi, retsvæsen, forsvar og administration. I 2017 udgjorde det kollektive offentlige forbrug 29 pct. af det samlede offentlige forbrug. Resten, det individuelle offentlige forbrug (især udgifter til uddannelse, sundhed og sociale ydelser), kan henføres til bestemte individer.

I DØRs fremskrivning udgør det kollektive offentlige forbrug en konstant andel af BNP efter 2025 (andelens niveau fastlægges dermed af den mellemfristede fremskrivning). Regeringen antager i modsætning hertil at det kollektive offentlige forbrug stiger dels i takt med produktivitetsvæksten, dels i takt med befolkningen. Denne forskel i antagelser medfører i sig selv en forskel mellem de to fremgangsmåder i den beregnede holdbarhedsvirkning af stød der påvirker BNP uden at ændre befolkningsstørrelsen eller den eksogene produktivitetsvækst i modellen (f.eks. ændringer i erhvervsfrekvenser eller arbejdstid). Virkningen af sådanne ændringer vil alt andet lige være større hos regeringen end hos DØR fordi det kollektive offentlige forbrug hos DØR vil tilpasse sig det anderledes BNP-niveau modsat i regeringens beregning.

[1] Selvom De Økonomiske Råd anvender DREAM-modellen i udarbejdelsen af DØRs lange fremskrivning, er antagelserne hos DØR ikke på alle punkter de samme som i det grundforløb, DREAM-gruppen selv offentliggør. Forudsætningerne om sund aldring er netop et af de områder hvor der er forskelle mellem de to institutioners konkrete antagelser.

I fremskrivningen stiger BNP mindre end summen af befolknings- og produktivitetsvæksten i perioden 2026-40 (omtrent sammenfaldende med den nedadgående del af hængekøjen). Derfor forværres 2040-saldoen i forløb 5. Efter 2040 er situationen imidlertid omvendt: På længere sigt stiger BNP hurtigere end summen af befolknings- og produktivitetsvæksten, og derfor forbedres den finanspolitiske holdbarhed som følge af regeringens antagelse. Udover svingninger i forholdet mellem små og store årgange på arbejdsmarkedet har indekseringsreglerne for tildeling af efterløn og folkepension her en hovedrolle, idet disse ifølge antagelserne fører til at befolkningen tilbringer en stigende andel af livet på arbejdsmarkedet.

Lavere energiafgiftsprovenu (forløb 6)

I regeringens lange fremskrivning antages et lavere provenu fra energiafgifter i fremskrivningen, som skal afspejle dels løbende effektivitetsforbedringer i energiforbruget og dels energiaftalen fra 2012.[2] I DØRs fremskrivning indregnes ikke nogen særlig trend i energiforbruget efter 2025. I DREAM-gruppens eget grundforløb indlægges derimod et strukturelt fald i energiafgifterne der er udformet med henblik på at afspejle regeringens fald i energiafgiftsprovenuet.[3] Forløb 6 illustrerer derfor konsekvenserne af at indlægge DREAMs antagelser på dette punkt i DØR-forløbet. De lavere offentlige indtægter forringer HBI med 0,1 pct. af BNP. Saldoen i 2040 forringes med knap ½ promillepoint.

Ændret privat forbrugsandel (forløb 7)

I forløb 2 og alle de efterfølgende forløb blev det antaget at det private forbrug som andel af BNP følger regeringsfremskrivningen indtil 2025. Efter 2025 er der imidlertid stadig forskelle i udviklingen i det private forbrug. I DREAM, som er en overlappende generationsmodel med eksplicit optimerende adfærd, fremkommer det samlede private forbrug som et resultat af de forskellige generationers forbrugsbeslutning over livet. Denne vil igen afhænge af husholdningernes præferencer, sammensætning (f.eks. antallet af børn), forventninger til fremtidig indkomst og realrenten efter skat. I regeringens fremskrivning fremskrives det samlede private forbrug på mere enkel vis. Det medfører at det private forbrugs BNP-andel udvikler sig forskelligt efter 2025 i de to forløb. I forløb 7 er beregnet konsekvenserne af at antage at det private forbrugs BNP-andel følger regeringens forudsætninger 50 år længere frem i tiden, altså frem til 2075. Det medfører en forværring af HBI på godt en promille af BNP, der dog endnu ikke har nået at slå mærkbart igennem på saldoen i 2040.

---

[2] "Der er indregnet et fald i energiintensiteterne i forbrug og produktion, som afspejler løbende effektivitetsforbedringer i energiforbruget samt energiaftalen fra 2012." *Danmarks Konvergensprogram 2018, s. 62.*

[3] "I 2011-fremskrivningen indregnes for første gang et vigende skatteprovenu fra energiafgifterne som følge af effektiviseringer af energibenyttelse samt skift mod ikke fossile energiformer… Det vigende afgiftsprovenu er modeleret som et årligt ekstra tab i afgiftsprovenu svarende til 0,48 procent af basisårets provenu fra energiafgifter. Dette giver en langsigtet provenu fra energiafgifter i samme størrelsesorden som antaget i Finansministeriets fremskrivninger." DREAM: *Langsigtet økonomisk fremskrivning 2011*, s. 64.

Ændrede offentlige investeringer (forløb 8)

De offentlige investeringer udvikler sig forskelligartet i de to forløb. I DREAM og dermed i DØR-fremskrivningen antages det at K/Y-forholdet i den offentlige sektor holdes konstant – dvs. at den offentlige sektors (netto-)kapitalapparat vokser i samme takt som sektorens bruttoværditilvækst. Da bruttoværditilvæksten næsten udelukkende anvendes til offentligt forbrug, er dette stort set ensbetydende med at det offentlige kapitalapparat følger det offentlige forbrug. De offentlige investeringer residualbestemmes ud fra dette princip og de anvendte nedslidningsrater for kapital. Ifølge KP18 fremskrives de offentlige investeringer hos regeringen ud fra følgende princip: "De offentlige bruttoinvesteringer fremskrives, så væksten i den offentlige kapitalbeholdning (netto, effektivitetskorrigeret) er lig med fremgangen i en sammenvejet udvikling i bruttoværditilvæksten i den offentlige og private sektor. I sammenvejningen vægter offentlig BVT 70 pct. og privat BVT 30 pct. Den private andel afspejler de offentlige investeringer, der er rettet mod infrastruktur mv." (KP18 s. 62).

I forløb 8 udgør de offentlige investeringer som andel af BNP samme størrelse som i KP18 frem til 2075. Det medfører en svag holdbarhedsforbedring (på 1 mia. kr.) og en forbedring af saldoen i 2040 på knap ½ pct. af BNP.

Ændret slutår (punkt 9)

En holdbarhedsberegning opgør nutidsværdien af alle de fremtidige primære saldi under beregningens forudsætninger i al fremtid og går dermed i princippet uendeligt mange år ud i fremtiden. På et tidspunkt antages økonomien dog at have nået en langsigtsligevægt, hvorefter alle beløb vokser med en konstant vækstrate, og den primære saldo antages at være konstant som andel af BNP. Det konkrete tidspunkt hvor denne langsigtsligevægt antages at være nået, kan imidlertid påvirke holdbarhedsindikatoren. Det er især tilfældet fordi befolkningsbevægelserne er relativt langsomme. Også efter 2100 må der formodes at komme længerevarende svingninger mellem små og store årgange. Antager man at den pågældende langsigtsligevægt indtræffer i et år med en relativt positiv befolkningssammensætning set fra de offentlige finansers synspunkt, vil man dermed implicit "fastfryse" denne positive befolkningseffekt i alle fremtidige år.

I KP18 antages det at langsigtsligevægten indtræder i 2100, mens det i DØRs fremskrivning først sker i 2125. Man kan imidlertid også i DØRs fremskrivning beregne hvad HBI ville være hvis man alternativt havde antaget at den primære saldokvote var konstant i alle år efter 2100. Resultatet ses som punkt 9 i tabellen: Det vil forbedre HBI med godt 1 promille af BNP eller 3 mia. kr. årligt. Det er en naturlig konsekvens af at den primære saldo forværres i de sidste 25 år i DØR-fremskrivningen: Mens overskuddet på den primære saldo i 2100 udgør knap 1,8 pct. af BNP, er det i 2125 faldet til 1½ pct. af BNP.

Den primære og den samlede saldo i 2040 påvirkes selvsagt ikke af denne ændring i beregningsforudsætningerne.

Forrentning kontra kursgevinster (punkt 10)

I DØR-fremskrivningen beregnes nettorenteudgifterne på den offentlige gæld som 4,75 pct. af nettogælden ultimo året før. Dette svarer til en implicit antagelse om at såvel offentlige aktiver som passiver forrentes med 4,75 pct. I regeringens fremskrivning er det samlede afkast på offentlige aktiver og offentlige passiver også indbyrdes lige store og næsten af samme størrelsesorden som i DØR-fremskrivningen, idet det langsigtede renteniveau (på 10-årige statsobligationer) er 4,5 pct. Imidlertid antages det for aktivernes vedkommende at det direkte afkast i form af renter og udbytter er lidt lavere mens der til gengæld er et afkast i form af årlige omvurderinger (kursgevinster), der modsvarer mindreforrentningen. For udviklingen i nettogælden og beregningen af finanspolitikkens holdbarhed er det ligegyldigt om afkastet på aktiverne falder i form af renter og udbytter eller i form af kursgevinster. For den officielle beregning af saldoen er der imidlertid en klar forskel idet kursgevinster og -tab ikke indgår i saldoen i modsætning til direkte renter og udbytter. Regeringens antagelse på dette punkt påvirker altså hverken den primære saldo, gældsudviklingen eller beregningen af HBI, men den forringer saldoen. Forskellen giver i det lange løb en saldoforringelse på ca. 0,4 pct. af BNP.

Øvrige forskelle (punkt 11)

Et forløb hvor alle de ovenstående antagelser er indlagt, vil resultere i en HBI på 1,3 pct. af BNP og et underskud på saldoen i 2040 på 0,2 pct. af BNP. Til sammenligning har regeringsforløbet *Konvergensprogram 2018* en HBI på 1,2 pct. og et 2040-underskud på 0,6 pct. af BNP. Alle de resterende forskelle i forudsætninger tilsammen mellem det tilpassede DØR-forløb og regeringsforløbet medfører altså en beskeden forringelse af HBI og en forværring af den primære saldo i de værste hængekøjeår på knap 0,4 pct. af BNP. Blandt forskelle i øvrige forudsætninger kan nævnes at regeringens vækstrate og realrente begge er ca. ¼ pct.point lavere end DØRs antagelser på lang sigt. De to fremskrivninger benytter heller ikke den helt samme underliggende befolkningsfremskrivning; DØR benytter Danmarks Statistiks befolknings-fremskrivning fra maj 2018, mens regeringens befolkningsfremskrivning kan beskrives som en modificeret udgave af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning fra maj 2017. Derudover er der en række andre forskelle i antagelserne mht. bl.a. udviklingen i overførselsindkomster og indkomstskatter.

2 Straksbeskatning af pensionsopsparing

I kapitlet er denne gang foretaget en illustrativ beregning ved hjælp af DREAM af konsekvenserne for den offentlige primære saldo, samlede saldo og nettogæld af at overgå til straksbeskatning af pensionsindbetalinger, dvs. et system hvor der ikke gives fradrag i indkomstskatten for pensionsindbetalinger, men de opsparede beløb til gengæld ikke beskattes ved udbetaling. I kapitlet er både illustreret et forløb (kaldet forløb A, jf. boks II.2 s. 92 i *Dansk økonomi, forår 2018*) hvor denne ændring udelukkende gælder for indbetalinger fra og med 2018, og et forløb (kaldet forløb B) hvor den eksisterende ubeskattede pensionsformue derudover beskattes med et engangsbeløb i 2018 og til gengæld friholdes fra indkomstbeskatning når de pågældende pensioner til sin tid kommer til udbetaling.
Begge forløb er konstrueret sådan at de er holdbarhedsneutrale, dvs. den samlede HBI påvirkes ikke af den ændrede timing af beskatningen. Det svarer til en antagelse om at den samlede nutidsværdi af de fremtidige offentlige skatteindtægter og offentlige udgifter ikke påvirkes af det ændrede beskatningstidspunkt. Dette vil automatisk være tilfældet hvis:

1) Skattesatsen for pensionsindbetaleren er den samme uanset om beskatningen finder sted på ind- eller udbetalingstidspunktet
2) Forrentningen i pensionskasserne svarer til forrentningen af den offentlige sektors aktiver og passiver
3) Ændringen af beskatningstidspunktet ikke i sig selv påvirker udbetalingen af offentlige ydelser som (folke-)pensionstillæg mv.
4) Pensionsopsparerne ikke ændrer på før-skat-værdien af deres pensionsindbetalinger
5) Den ændrede timing af skatteindtægterne ikke i sig selv påvirker den økonomiske politik i øvrigt i form af et ændret offentligt forbrug, skattelettelser mv.

Disse forudsætninger er ikke automatisk opfyldt i DREAM. Det gælder specielt punkt 1 og 2, idet det progressive skattesystem i DREAM medfører at den effektive skattesats for hver enkelt generation i modellen vil ændre sig i forløb A og B i forhold til grundforløbet. Samtidig er afkastet i pensionskasserne i DREAM højere end forrentningen af den offentlige sektors aktiver og passiver. Det skyldes at pensionskasserne modsat den offentlige sektor ejer både obligationer og aktier, og aktieafkastet overstiger afkastet af obligationer med 2 pct.point. For at sikre en uændret holdbarhed i beregningen tilpasses pensionsafkastskatten i forløb A derfor så HBI holdes uændret, hvilket medfører en mindre forhøjelse af denne skattesats. I forløb B anvendes den samme pensionsafkastskattesats som i forløb A samtidig med at skattesatsen for engangsbeskatningen af den eksisterende formue bestemmes så HBI i dette forløb fortsat er uændret.[4]

[4] Desuden er der forskellige generelle ligevægtseffekter i DREAM der vil påvirke diverse offentlige indtægter og udgifter. Disse generelle ligevægtseffekter slår igennem i forløb A, der er foretaget som en "almindelig" kørsel på DREAM-modellen. Af beregningstekniske årsager er forløb B imidlertid foretaget som en eftermodelberegning hvor konsekvenserne for de offentlige

Forudsætning 3, 4 og 5 er opfyldt i de pågældende forløb. Det er således antaget at ændringen ikke påvirker beregningen af folkepensionstillæg og andre offentlige ydelser (implicit antages det at reglerne for disse udbetalinger justeres samtidig med indførelsen af straksbeskatningen for at sikre dette) og at såvel pensionsopsparernes effektive efter-skat-pensionsindbetaling som det offentliges øvrige skatte- og udgiftspolitik forbliver den samme.

skatteindtægter og dermed primær saldo, saldo og gæld er beregnet særskilt og tilføjet forløb A. Der er således ikke særskilte generelle ligevægtseffekter i forløb B.